

4. ÜNİTE

MASAL / FABL

9.Sınıf Edebiyat 4.Ünite Özeti Masal Fabl Konu Anlatımı

Bu ünite, "Masal türünün genel özellikleri ve Fabl türünün genel özelliklerini" öğreneceğiz.

MASAL TÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

Masal; genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen olağandışı olayları anlatan edebî türdür.

Masallar; olaya dayalı, sanatsal metinlerdir.

Genellikle bir tekerleme ile başlar.

Masallarda yer ve zaman belirsizdir. Olaylar, hayalî mekânlarda ve belirsiz geçmiş zamanda geçer. Olayların anlatımında öğrenilen geçmiş zaman ya da geniş zaman kullanılır.

Kahramanlar genellikle devler, periler, cinler, padişahlar, prensler vb. kişilerdir.

Masallar iyi ile kötünün mücadelesini anlatır, masalın sonunda iyilik üstün gelir. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır.

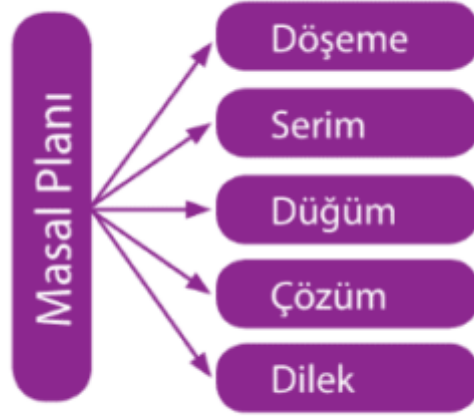
Masallarda yalın, duru bir dil ve anlatım söz konusudur. Anlatımda söylenmesi güç kelimelere, ayrıntılı betimlemelere yer verilmez.

Masalların başında, ortasında ve sonunda kalıp sözlere yer verilir

Masallarda iyilik, güzellik, doğruluk, yardımseverlik gibi evrensel değerler yer alır; dinî ve millî öğelere yer verilmez.

Masalların söyleyeni belli değildir. Masallar, halkın ortak edebî ürünleri arasında yer alır. Halk arasında dilden dile söylenerek gelecek kuşaklara aktarılan masallar, sonradan yazıya geçirilmiştir.

Masalın Bölümleri: Masal Planı

Masallar; **döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek** bölümlerinden oluşur:

Döşeme: Dinleyicinin ilgisini çekme amacı taşıyan tekerleme bölümüdür. "Evel zaman içinde, kalbur saman içinde..." gibi kalıplaşmış sözlerle başlar.

Serim: Bu bölümde kişiler tanıtılır. "Bir memleketin birinde..." gibi ifadelerle olaya giriş yapılır.

Düğüm: Olaylar gelişir, çatışma ortaya konur. İyiler ve kötüler bu bölümde belirginleşir. Olayın ayrıntılarına girilir. Merak duygusu yoğunluk kazanır. Olaylar hızlanarak çözüm noktasına yönelir.

Çözüm: Düğüm bölümünde belirginleşen çatışma bu bölümde iyilerin kazanması ve kötülerin cezalandırılmasıyla çözülür.

Dilek: Masal "Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine", "Darısı yurdumuzun güzelleri başına" gibi iyi dilek bildiren kalıplaşmış sözlerle son bulur.

Masal Türünün İlkleri ve Önemli Masallar

Masalların ortaya çıkışı ile ilgili çeşitli görüşler ileri sürülmüştür.

Yaygın görüşe göre masalların kaynağı Eski Yunan ve Hint mitolojileridir. Eski Yunan'daki Ezop Masalları, bilinen en eski masal / fabl örnekleridir. MÖ VI. yüzyılda yazıya geçirilmiş olan Ezop Masalları'nda kahramanlar genellikle hayvanlar arasından seçilmiştir.

Hint edebiyatındaki Pançatantra adlı eser ile Beydeba'nın yazdığı Kelile ve Dimne, Doğu'daki ilk masal / fabl örnekleridir. (Bu ilk örneklerde genellikle hayvanların kişileştirdiği hikâyeler anlatıldığından bu örnekleri masal / fabl türünün ilk örnekleri şeklinde belirttik.)

Türk edebiyatında Uygur Dönemi eseri olan Kalyanamkara ve Papamkara masal özelliği gösteren ilk eserlerdendir.

Osmanlı Dönemi'nde sözlü gelenekten derlenerek hazırlanan Billur Köşk, ilk Türk masallarındandır.

Masal sözcüğünü gerçek anlamına bağlı olarak kullanan ilk sanatçı Namık Kemal'dir. (Önceleri kıssa adı ile anılan öykülere mesel de denirdi.)

Namık Kemal; masalı eğitici, terbiye edici özellikte, bütünüyle hayalî olaylardan meydana gelen bir anlatım türü olarak tanımlamıştır.

Halkın dilinde yaşayan masalları Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney, Naki Tezel gibi araştırmacılar derleyerek yayımlamıştır.

Grimm Kardeşler olarak tanınan Jacob (Yakop) ve Wilhelm (Vilhelm) Grimm, Almanya'da halk arasında yaşayan masalları derleyerek 1812 yılında Çocuk ve Yuva Masalları adıyla yayımlamışlardır. Bu masallar Grimm Masalları adıyla tanınmıştır.

Kibritçi Kız masalıyla tanınan Danimarkalı yazar Andersen 1835 yılında Çocuk Masalları adlı eserini yayımlamıştır.

FABL TÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

Fabl; kahramanları çoğunlukla hayvanlardan seçilen, ders verme amacı güden, genellikle manzum bir edebî türdür. **Fabllarda bir öğüt yer alır.** Bu öğüt, genellikle bir atasözü ya da özdeyiş yoluyla verilir.

Fabllarda soyut kavramlar, somut olaylar yardımıyla anlatılır.

İnsanların başından geçen her türlü olay fablın konusunu, **iyilik-kötülük gibi çatışmalar** olay örgüsünü oluşturur.

Kahramanlar genellikle hayvanlardır fakat insanlar da zaman zaman bu kahramanlar arasında yer almaktadır.

Hayvanlar fablda **kurnazlık, cesaret, kibir, kıskançlık, kahramanlık** gibi insani özellikleri temsil edecek şekilde yer alır; bunun için **fabllarda genellikle teşhis ve intak sanatlarından** yararlanılır.

Olaya dayanan diğer türlerde olduğu gibi fablda da öyküleyici anlatıma başvurulur.

Fabl türünde de masalda olduğu gibi **yer ve zaman belirsizdir.**

Ders verme amacı güdüldüğü için dili sadedir.

Zaman zaman kalıp sözlere yer verilir.

Masalda olduğu gibi fablda da "**dostluk, dayanışma, korku, öfke, kurnazlık**" gibi evrensel **tema** ve kavramlar işlenir.

Fablın Bölümleri: Fabl Planı

Fabllar; serim, düğüm, çözüm ve öğüt bölümlerinden oluşur.

Serim: Kişiler kısaca tanıtılır, olayın geçtiği çevre belirtilir, olay başlatılır.

Düğüm: Çatışma ortaya konur ve olay düğümlenir. Olayın ayrıntılarına girilir. Merak duygusu yoğunluk kazanır.

Çözüm: Düğüm çözülür, çatışma sona erer. Olay **genellikle beklenmedik bir sonuca** bağlanır.

Öğüt: Olayla ilgili **ana fikir öğüt biçiminde verilir.** Bu öğüt daha çok bir atasözü ile ortaya konur.

Fabl Türünün İlkleri ve Önemli Fabllar

Dünyanın en ünlü fabl yazarları Ezop, La Fontaine ve Beydeba'dır. **Beydeba'nın yazdığı Kelile ve Dimne, ilk masal / fabl örnekleridir.**

Türk edebiyatında fabl niteliği taşıyan örnekler, Hint, Arap ve İran edebiyatından esinlenilerek oluşturulmuştur.

XIII. yüzyılda **Mevlana'nın Mesnevi'sinde** fabl özelliği taşıyan parçalara rastlanmaktadır.

Gülşehri'nin XIV. yüzyılda Farsçadan çevirdiği **Mantiku't Tayr adlı eser fabl özelliği** göstermektedir.

XV. yüzyılda **Şeyhî'nin yazdığı Harnâme, Türk edebiyatındaki ilk fabl örneğidir.**

Şinasi, 1859 yılında LaFontaine'in (La Fonten) fabllarını Türkçeye çevirmiştir.

Fabl ile Masal Türünün Farkları

Masal ile fabl türü; olağanüstülük, yer ve zamanın belirsizliği, eğitim amacı gütmesi, olay çevresinde gelişmesi bakımından birbirlerine oldukça benzeyen iki türdür.

Bu iki türü **birbirinden ayıran en önemli özellik masalların nesir (düzyazı) şeklinde kaleme alınmadır.** Fabllarda makbul manzum şekilde (şiir gibi) yazılmasıdır.

Masal ile fabl türünü ayıran diğer özellikler ise **masalarda bulunan döşeme bölümü ve bu bölümde tekrarlanan kalıplaşmış sözler ve tekerlemeler ile fabl türünün kahramanlarının çoğunlukla hayvanlar** olmasıdır.

Klasikhoca.com

SINAVLAR DEĞİŞSE DE SORULAR HEP KLASİK!